

Chambre des Représentants

SESSION 1962-1963.

14 FÉVRIER 1963.

PROPOSITION DE LOI

relative aux pensions civiles.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi a pour but de remédier à certains inconvénients du régime des pensions du personnel des administrations publiques en général.

Ce régime des pensions est encore essentiellement régi, à l'heure actuelle, par la loi du 21 juillet 1844 sur les pensions civiles et ecclésiastiques. Cette loi n'a subi, depuis sa promulgation que des modifications de détail. Les régimes de pensions qui ont été instaurés ultérieurement dans le secteur public, pour d'autres catégories d'agents que ceux visés par la loi du 21 juillet 1844 (personnel enseignant, personnel provincial ou communal par exemple), sont calqués dans leurs lignes essentielles, sur celui de 1844.

Cette législation, qui à l'époque constituait sur le plan social une innovation remarquable, se trouve actuellement dépassée sur certains points. Notre législation sociale, qui est beaucoup plus récente, a introduit dans le domaine des pensions, des notions et des conceptions nouvelles qui répondent mieux aux nécessités et aux situations de notre temps.

C'est donc dans le sens d'un rajeunissement de notre législation en matière de pensions du personnel des services publics que se situe la présente proposition de loi.

L'article premier définit les catégories d'agents des services publics auxquels la loi serait applicable.

Il s'agit de tous les fonctionnaires qui bénéficient, à charge du Trésor, d'une pension — dite gratuite — d'une province ou d'une commune ou de toute caisse de pensions créée par le gouvernement, et qui échappent dès lors à la législation sociale applicable aux travailleurs du secteur privé.

L'article 2 a pour but de faire disparaître une anomalie, qui constitue en fait une complication administrative inutile et injustifiée.

Cette anomalie est la suivante : certains régimes de pensions des agents des services publics — et c'est notam-

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1962-1963.

14 FEBRUARI 1963.

WETSVOORSTEL

betreffende de burgerlijke pensioenen.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel strekt ertoe bepaalde nadelen te verhelpen van het pensioenregime van het personeel der openbare diensten in het algemeen.

Voor die pensioenregeling geldt thans nog essentieel de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen. Sinds haar afkondiging heeft die wet slechts kleine wijzigingen ondergaan. En de pensioenregelingen die later in de openbare sector ingevoerd werden voor andere categorieën personeelsleden dan die welke bedoeld worden door de wet van 21 juli 1844 (bijvoorbeeld onderwijzend personeel, provincie- of gemeentepersoneel) zijn, wat hun hoofdlijnen betreft, gemaakt naar het model der regeling van 1844.

Deze wetgeving die toen op het sociaal vlak een merkwaardige nieuwigheid betekende, is thans in meerdere opzichten voorbijgestreefd. Onze sociale wetgeving, die van veel recentere datum is, heeft op pensioengebied nieuwe begrippen en opvattingen ingevoerd, die beter beantwoorden aan de noden en aan de toestanden van onze tijd.

Het is dus in de zin van een verjonging van onze wetgeving inzake pensioenen van het personeel in overheidsdienst dat men dit wetsvoorstel moet beschouwen.

In het eerste artikel worden de categorieën personeelsleden in overheidsdienst bepaald waarop de wet van toepassing zou zijn.

Het betreft alle ambtenaren die ten laste van de Schatkist een zogenaamd kosteloos pensioen trekken van een provincie of een gemeente of van enige andere pensioenkas die opgericht werd door de regering, en voor wie dan ook de sociale wetgeving niet geldt die op de arbeiders uit de privé-sector toepasselijk is.

Artikel 2 strekt ertoe een anomalie te doen verdwijnen, die feitelijk een nutteloze en onverantwoorde administratieve complicatie betekent.

Deze anomalie is de volgende : sommige pensioenregelingen voor de personeelsleden van de overheidsdiensten

ment le cas de la loi du 21 juillet 1844 — prévoient comme conditions générales mises à l'octroi de la pension, que les bénéficiaires doivent à la fois avoir atteint un certain âge et avoir accompli un minimum d'années de service. Dans le régime prévu par la loi du 21 juillet 1844, par exemple, les agents doivent avoir atteint 65 ans et compter au moins 30 ans de service.

Or il se produit fréquemment que l'Etat engage certains agents qui, au moment de leur recrutement, avaient dépassé 35 ans. C'est le cas, par exemple, pour les bénéficiaires des lois de priorité pour les anciens combattants (limite d'âge reportée à 45 ans) et pour de nombreux temporaires qui ont été « régularisés » après la guerre. Il existe d'ailleurs une tendance de plus en plus généralisée dans les services publics à porter bien au delà de 35 ans la limite d'âge au recrutement. Cette tendance s'est fait jour encore tout récemment dans le statut du personnel de certains organismes parastataux (arrêté royal du 14 février 1961) où cette limite d'âge a été fixée à 50 ans.

Il en résulte que de plus en plus, nous allons nous trouver en présence de nombreux fonctionnaires qui, à l'âge de 65 ans, ne compteront pas 30 années de service, ce qui auparavant était absolument exceptionnel.

Or, en pareil cas, la solution qui est appliquée par l'administration consiste, lorsque les intéressés ont atteint 65 ans, à les placer en disponibilité et à leur octroyer un traitement d'attente égal au montant de la pension calculée en fonction de leurs années de service. Cette disponibilité est maintenue jusqu'au jour où les intéressés totalisent 30 ans de service.

Budgétairement, la charge est identique à celle qui incomberait au Trésor si les intéressés étaient mis immédiatement à la pension.

Cette complication administrative ne se justifie dès lors pas. Afin d'y mettre fin, l'article 2 de la proposition de loi prévoit que dans de pareils cas, il suffit de compter 10 ans de service pour pouvoir bénéficier directement de la pension, à l'âge prévu pour la mise à la retraite.

L'article 3 de la proposition de loi vise à introduire dans le régime des pensions du secteur public, des dispositions analogues à celles adoptées pour les travailleurs féminins du secteur privé. Pour ces derniers, l'âge normal de la pension est fixé à 60 ans, étant entendu que les intéressés peuvent, s'ils le désirent, continuer à travailler au delà de 60 ans. La solution adoptée dans le secteur privé s'impose de toute évidence dans le secteur public où la majorité du personnel féminin est utilisée à des travaux de dactylographie, de sténographie, de perforation I.B.M. ou de manipulation de machines comptables, tous travaux qui demandent une attention, une concentration dont il n'est souvent plus possible de faire preuve à 60 ans passés. Il est donc de l'intérêt de l'administration de permettre à ce personnel d'obtenir sa mise à la pension à 60 ans.

L'article 4 de la proposition de loi vise également à introduire dans le régime des pensions du secteur public, une solution qui a été généralisée dans les régimes de pensions de la sécurité sociale. Cette solution consiste à permettre aux agents masculins dont l'âge de la retraite est fixé à 65 ans et aux agents féminins dont l'âge de la retraite est fixé à 60 ans, d'anticiper de 5 ans la date de la mise à la pension. La charge budgétaire de cette anticipation est supportée par les intéressés eux-mêmes puisque le montant de leur pension à l'âge normal est réduit de 5 % par année d'anticipation.

— en dit is onder meer het geval met de wet van 21 juli 1844 — bepalen als algemene voorwaarden voor de toekenning van het pensioen, dat de begunstigten een bepaalde leeftijd dienen bereikt te hebben en tevens een minimum aantal dienstjaren moeten tellen. In het stelsel dat bijvoorbeeld bij de wet van 21 juli 1844 is ingevoerd, moeten de personeelsleden de leeftijd van 65 jaar bereikt hebben en ten minste 30 jaar dienst tellen.

Nu komt het vaak voor dat de Staat bepaalde personeelsleden aanwerft die bij hun aanwerving ouder zijn dan 35 jaar. Dit is b.v. het geval voor degenen, die het voordeel van de prioriteitswetten voor de oudstrijders genieten (leeftijdsgrens verschoven tot 45 jaar) en voor talrijke tijdelijke personeelsleden, die na de oorlog « geregulariseerd » werden. De openbare diensten vertonen trouwens steeds meer de neiging de leeftijdsgrens voor aanwervingen tot ver boven 35 jaar te verschuiven. Deze neiging kwam nog zeer onlangs tot uiting in het statuut van het personeel van sommige parastatale instellingen (koninklijk besluit van 14 februari 1961), waarin de bedoelde leeftijdsgrens vastgesteld wordt op 50 jaar.

Derhalve zullen wij steeds meer te maken hebben met ambtenaren die, op de leeftijd van 65 jaar, geen 30 jaar dienst tellen. Dit was vroeger slechts hoogst uitzonderlijk het geval.

In een dergelijk geval nu bestaat de door het Bestuur toegepaste oplossing erin de betrokkenen, die 65 jaar oud zijn, in beschikbaarheid te stellen en hun een wachtgeld toe te kennen dat gelijk is aan het bedrag van het pensioen dat overeenstemt met het aantal dienstjaren. Deze beschikbaarheid duurt tot de dag, waarop de betrokkenen 30 jaar dienst tellen.

Voor de begroting is de last even groot als wanneer de betrokkenen onmiddellijk op rust zouden gesteld worden.

Deze administratieve verwikkelingen zijn derhalve verantwoord. Om er een einde aan te maken bepaalt artikel 2 van het wetsvoorstel dat het, in dergelijke gevallen, volstaat 10 jaar dienst te tellen om, op pensioengerechtigde leeftijd, onmiddellijk aanspraak te kunnen maken op een pensioen.

Artikel 3 van het wetsvoorstel strekt ertoe in de pensioenregeling van de overheidssector gelijkaardige bepalingen in te voeren als degene, die gelden voor de vrouwelijke werknemers uit de privé-sector. Voor laatstbedoelde is de normale pensioengerechtigde leeftijd vastgesteld op 60 jaar, met dien verstande dat de betrokkenen, op hun verzoek, langer dan tot 60 jaar mogen werken. Het ligt voor de hand dat de oplossing, die in de privé-sector wordt toegepast, door de overheidssector moet worden overgenomen, waar het vrouwelijk personeel meestal tewerkgesteld wordt bij de dactylografie, de stenografie, het ponsen van I.B.M.-kaarten of voor de bediening van boekhoudmachines, welke werkzaamheden aandacht en concentratie vergen. Deze eigenschappen zijn, na 60 jaar, vaak niet meer in voldoende mate aanwezig. Het Bestuur heeft er dus belang bij de oppensioenstelling van dit personeel op zestigjarige leeftijd toe te staan.

Artikel 4 van het wetsvoorstel heeft eveneens ten doel inzake de pensioenregeling voor de overheidssector een oplossing toe te passen die reeds veralgemeend is voor de pensioenregeling in het raam van de sociale zekerheid. Deze oplossing bestaat erin aan de mannelijke personeelsleden, wier pensioenleeftijd op 65 jaar bepaald is, en aan de vrouwelijke personeelsleden wier pensioenleeftijd op 60 jaar bepaald is, toe te staan de datum van hun opruststelling met 5 jaar te vervroegen. De budgettaire last van deze vervroeging wordt gedragen door de belanghebbenden zelf, vermits het bedrag van hun pensioen op de normale leeftijd per vervroegd jaar met 5 % verminderd wordt.

De ce fait, la solution que nous préconisons sauvegarde les intérêts de l'administration qui a tout intérêt à permettre à ses agents qui ne se sentent plus aptes, ou qui ne désirent plus continuer à travailler, de quitter le service quelques années plus tôt que prévu.

L'article 5 de la proposition de loi vise à généraliser une solution dont le principe est non seulement admis dans le secteur privé, mais également dans certains régimes de pensions du secteur public, notamment dans l'enseignement. Cette solution a pour but de permettre aux agents qui ont accompli des études s'effectuant normalement au delà de 20 ans — à savoir des études universitaires ou d'enseignement supérieur, non universitaires du premier, deuxième ou troisième degré — d'obtenir, au moment de la retraite une pension complète.

Pour bénéficier d'une pension complète, un agent de l'Etat par exemple, doit compter 45 ans de service à l'âge de 65 ans. En d'autres termes, et compte tenu de la durée du service militaire, seuls les agents ayant effectué au maximum des études secondaires du degré supérieur, ont la possibilité de totaliser 45 ans de service à l'issue de leur carrière. Les agents ayant accompli des études supérieures se trouvent dès lors injustement lésés par rapport à leurs collègues.

Afin de redresser cette anomalie, l'article 5 de la proposition prévoit que la durée des études d'enseignement supérieur sera prise en considération pour le calcul de la pension. Sont exclues cependant, les études supérieures accomplies alors que l'agent se trouve déjà au service de l'administration, car dans ce cas la même période serait comptée double, à la fois comme période d'études et comme service effectif.

L'avantage ainsi prévu est également limité aux seules études supérieures dont le cycle a été complètement achevé, et à celles qui ont constitué un apport pour l'agent dans l'exercice de ses fonctions publiques. Il est bien évident qu'il serait anormal de bonifier pour la pension la durée des études d'un ingénieur technicien par exemple, qui aurait choisi d'effectuer une carrière purement administrative et aurait été recruté comme rédacteur.

L'article 6 de la proposition de loi vise à régler la situation des fonctionnaires qui assument un mandat politique. Par mandat politique, il faut entendre les mandats publics électifs qui ne permettent pas aux intéressés — soit en raison d'incompatibilités légales ou réglementaires, soit en raison des nécessités pratiques du mandat — de continuer à exercer leurs fonctions administratives.

Il n'est pas normal que les fonctionnaires qui sont élus sénateurs ou députés par exemple, se voient obligés de démissionner de leur emploi, ni que automatiquement la période qu'ils consacrent à la chose publique les prive de leurs droits en matière de pension. Il convient de prévoir une période transitoire pendant laquelle ces droits à la pension leur sont maintenus. A l'issue de cette période, les intéressés doivent alors opter soit pour la continuation de leur mandat politique, soit pour leur réintégration à l'administration. S'ils adoptent la première solution, il convient de les placer en disponibilité pour convenances personnelles, situation statutaire qui leur permet de conserver en matière de pension, le bénéfice des services antérieurs. Ce point de vue est également celui qui est défendu par le « Groupe pour la restauration de la Fonction Publique », association

Zodoende vrijwaart de door ons voorgestelde oplossing de belangen van het Bestuur, hetwelk er slechts voordeel bij kan hebben de personeelsleden die oordelen dat zij niet meer arbeidsgeschikt zijn of die niet verlangen te blijven voortwerken, de mogelijkheid te geven hun dienst enige jaren vroeger te verlaten dan voorzien is.

Bij artikel 5 van het wetsvoorstel wordt gestreefd naar de veralgemening van een oplossing waarvan het principe aanvaard wordt in de privé-sector niet enkel maar ook in sommige pensioenregelingen voor de overheidssector, met name de onderwijssector. Deze oplossing heeft ten doel het de personeelsleden die studiën gedaan hebben welke gewoonlijk na 20 jaar voortgezet worden — met name universitaire studiën of niet-universitaire studiën in het hoger onderwijs van de eerste, tweede en derde graad — mogelijk te maken bij de opruststelling een volledig pensioen te genieten.

Om een volledig pensioen te genieten moet een lid van het Rijkspersoneel bijvoorbeeld op 65 jaar 45 jaar dienst tellen. Met andere woorden : houdt men rekening met de duur van de militaire diensttijd, alleen dan kunnen die hoogstens secundaire studiën van de hogere graad hebben gedaan, aan het einde van hun loopbaan de 45 dienstjaren bereiken. De personeelsleden die hogere studiën hebben gedaan, zijn dienvolgens op onrechtvaardige wijze benadeeld bij vergelijking met hun ambtgenoten.

Om deze ongerijmdheid te verhelpen wordt in artikel 5 van het wetsvoorstel bepaald dat de duur van de hogere onderwijsstudiën in aanmerking wordt genomen bij de berekening van het pensioen. Uitgesloten zijn echter de hogere studiën die volbracht werden toen het personeelslid reeds in dienst van het Bestuur was, vermits diezelfde tijdspanne anders dubbel zou worden aangerekend : terzelfder tijd als studieperiode en als werkelijke dienst.

Het aldus bepaalde voordeel is eveneens beperkt tot de hogere studiën waarvan de gehele cyclus voltrokken werd en tot de studiën die voor het personeelslid bij de uitoefening van zijn overheidsambt een aanwinst betekenden. Vanzelfsprekend zou het bijvoorbeeld abnormaal zijn voor het pensioen de duur van de studiën in aanmerking te nemen van een technisch ingenieur die er de voorkeur mocht aan hebben gegeven een zuiver administratieve loopbaan te volgen en als opsteller aangeworven werd.

Artikel 6 van het wetsvoorstel strekt ertoe de toestand te regelen van de ambtenaren die een politiek mandaat vervullen. Onder politiek mandaat dient men de bij verkiezing verleende openbare mandaten te verstaan die het de belanghebbenden niet mogelijk maken — hetzij om reden van wettelijke of reglementaire onverenigbaarheid, hetzij ingevolge de eisen die voor de praktische uitoefening van het mandaat zijn gesteld — hun administratieve functies verder uit te oefenen.

Het is niet normaal dat de ambtenaren, die bijvoorbeeld tot senator of tot volksvertegenwoordiger verkozen worden, zich verplicht zien uit hun ambt ontslag te nemen, noch dat zij voor de periode, die zij aan de openbare zaak wijden, automatisch hun rechten op pensioen verliezen. Het past dat in een overgangperiode wordt voorzien, tijdens welke hun rechten op pensioen behouden blijven. Op het einde van die periode dienen de belanghebbenden te kiezen, hetzij voor de voortzetting van hun politiek mandaat, hetzij voor de wederopneming in het Bestuur. Indien zij de eerste oplossing verkiezen past het dat zij in de statutaire toestand van terbeschikkingstelling om redenen van persoonlijke aard worden geplaatst, die het hun mogelijk maakt inzake pensioenen het voordeel te behouden van de diensten die hun terbeschikkingstelling om redenen van persoonlijke aard voorafgaan. Dit standpunt wordt eveneens verdedigd door

qui réunit des personnalités de tous les Partis, particulièrement versées en matière d'administration publique.

L'article 7 de la proposition de loi, en ses §§ 1 et 2, a pour but d'introduire dans les régimes de pensions des services publics, une solution analogue à celle qui est adoptée par la sécurité sociale en cas de carrières mixtes.

Cependant, afin d'éviter que la faculté ainsi donnée ne favorise un trop grand exode des fonctionnaires vers le secteur privé, la proposition limite cet avantage aux seuls fonctionnaires qui comptent au moins 10 ans de service. Les fonctionnaires comptant déjà pareille ancienneté à l'administration, et ayant dès lors déjà atteint un certain âge, ne se décideront à modifier complètement l'orientation de leur carrière que dans des cas vraiment exceptionnels.

L'auteur de la présente proposition de loi estime souhaitable de ne pas entraver, dans ces cas exceptionnels, le passage des intéressés du secteur public au secteur privé.

C'est une optique très étroite que de considérer que l'administration doit à tout prix éviter que certains de ses agents et surtout de ses agents hautement qualifiés, abandonnent la carrière administrative pour celles du secteur privé. Les services que les intéressés pourront rendre dans ces secteurs productifs de notre économie ne sont certainement pas moins profitables à la communauté que ceux qu'ils peuvent rendre à l'administration. Cette dernière d'ailleurs connaît, en raison même de la longueur des carrières administratives, un véritable blocage des emplois supérieurs qui limite considérablement les possibilités d'avancement de nos jeunes fonctionnaires et décourage ceux-ci. En facilitant le passage de fonctionnaires chevronnés au secteur privé, nous aérons les cadres administratifs et permettons le rajeunissement de ceux-ci. Ce point de vue est également celui du « Groupe pour la restauration de la fonction publique », association citée ci-avant.

Le paragraphe 3 de l'article 7 est uniquement destiné à confirmer, pour les agents qui démissionnent alors qu'ils comptent moins de 10 ans de service, la solution qui leur est applicable en pareil cas.

de « Werkgroep voor de Herwaardering van het Openbaar Ambt », welke bestaat uit personaliteiten uit alle partijen, die bijzonder bevoegd zijn inzake het openbaar bestuur.

Artikel 7 van het wetsvoorstel heeft, in zijn paragrafen 1 en 2, tot doel in de pensioenregelingen voor de openbare besturen een soortgelijke oplossing in te voeren als door de sociale zekerheid wordt toegepast in geval van gemengde beroepsloopbaan.

Ten einde echter te vermijden dat de aldus geboden mogelijkheid een al te grote vlucht van de ambtenaren naar de privé-sector in de hand zou werken, beperkt het voorstel dit voordeel enkel tot die ambtenaren die ten minste 10 jaar dienst tellen. De ambtenaren, die reeds een dergelijke anciënniteit in het bestuur hebben, en die dan ook reeds een zekere leeftijd bereikt hebben, zullen er slechts in uitzonderlijke gevallen toe besluiten de oriëntering van hun loopbaan volledig te wijzigen.

De indiener van dit wetsvoorstel is de mening toegedaan dat het wenselijk is in die uitzonderlijke gevallen de overgang van de belanghebbenden van de openbare naar de privé-sector niet te belemmeren.

Het is een zeer enggeestig standpunt het zo te beschouwen, dat het Bestuur ten alle prijze dient te vermijden dat sommige van zijn personeelsleden en vooral van zijn in hoge mate gekwalificeerde ambtenaren de administratieve loopbaan zouden verlaten voor die van de privé-sector. De diensten die de belanghebbenden kunnen presteren in die productieve sectoren van onze economie zullen voorzeker niet minder nuttig zijn voor de samenleving dan die welke zij kunnen presteren in het Bestuur. Bij dit laatste zijn ten andere, wegens de lange duur van de administratieve loopbanen, de hogere ambten werkelijk afgegrendeld, wat in aanzienlijke mate de bevorderingsmogelijkheden van onze jonge ambtenaren beperkt en ze ontmoedigt. Door de overgang van ambtenaren met vele dienstjaren naar de privé-sector te vergemakkelijken, verlichten wij de administratieve kaders en maken wij de verjonging ervan mogelijk. Dit is eveneens het standpunt van de hoger genoemde « Werkgroep voor de Herwaardering van het Openbaar Ambt ».

Paragraaf 3 van artikel 7 is enkel bedoeld om, voor de personeelsleden die ontslag nemen wanneer zij nog geen 10 jaar dienst tellen, de oplossing te bevestigen die op hen toepasselijk is in dergelijk geval.

R. LEFEBVRE.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

La présente loi s'applique à tous les agents des services publics, notamment à ceux de l'Etat, des provinces, des communes, des personnes publiques subordonnées aux provinces et aux communes, des associations de communes ainsi que des administrations décentralisées sous forme d'établissements publics ou organismes d'intérêt public, pour autant que le personnel de ces services publics ne soit pas soumis à un des régimes de pensions de retraite et de survie de la sécurité sociale (1).

(1) La fin de cet article pourrait, le cas échéant, être rédigé comme suit: « pour autant qu'ils bénéficient d'une pension à charge de l'Etat, d'une province, d'une commune ou d'une des diverses caisses de pensions instituées par le Gouvernement. »

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Deze wet is toepasselijk op alle personeelsleden van de openbare diensten, onder meer op die van de Staat, de provinciën, de gemeenten, de aan de provinciën en gemeenten ondergeschikte openbare rechtspersonen, de verenigingen van gemeenten evenals van de in de vorm van openbare instellingen of organen van openbaar nut gedecentraliseerde besturen, voor zover het personeel van die openbare diensten niet onderworpen is aan één van de regelingen inzake rust- en overlevingspensioenen waarin de sociale zekerheid voorziet (1).

(1) Desgewenst kan het einde van dit artikel als volgt luiden: « voor zover zij van een pensioen genieten ten laste van de Staat, een provincie, een gemeente of van een der onderscheidene door de Regering opgerichte pensioenfondsen. »

Art. 2.

Lorsque les conditions statutaires prévues pour la mise à la retraite des agents visés à l'article 1er imposent à la fois que les intéressés aient atteint un âge limite et qu'ils comptent un minimum d'années de services admissibles pour le calcul de la pension, la durée minimum de ces services admissibles est ramenée à 10 ans.

Art. 3.

A dater de l'entrée en vigueur de la présente loi, l'âge normal de la mise à la retraite et de l'octroi de la pension de retraite des agents féminins visés à l'article 1er, peut, à la demande des intéressés, être ramené à 60 ans, lorsque le régime statutaire auquel ils sont soumis prévoyait un âge supérieur de mise à la retraite.

La mise à la retraite intervient, en pareil cas, à dater du 1er jour du troisième mois suivant celui de l'introduction de la demande, sans pouvoir être antérieure au 1er jour du mois suivant celui du 60e anniversaire.

Art. 4.

Les agents masculins visés à l'article 1er, dont l'âge de la retraite est fixé à 65 ans par le régime statutaire et de pension qui leur est applicable, peuvent obtenir leur mise à la retraite anticipée et faire valoir leurs droits à une pension anticipée dès qu'ils comptent au moins 60 ans d'âge.

Les agents féminins visés à l'article 1er, dont l'âge de la retraite est fixé à 60 ans soit par le régime statutaire et de pensions qui leur est applicable, soit en vertu des dispositions de l'article 3 de la présente loi, peuvent obtenir leur mise à la retraite anticipée et faire valoir leurs droits à une pension anticipée dès qu'ils comptent au moins 55 ans d'âge.

En pareils cas, la mise à la retraite intervient à dater du 1er jour du troisième mois suivant celui de l'introduction de la demande, sans pouvoir être antérieure au 1er jour du mois suivant celui du 60e ou du 55e anniversaire, suivant qu'il s'agit d'un agent masculin ou féminin.

La pension anticipée prévue au présent article est calculée selon les règles applicables à une pension de retraite normale, diminuée de 5 % par année, ou fraction d'année d'anticipation par rapport à l'âge normal de mise à la retraite.

Art. 5.

Sont assimilées aux services susceptibles de conférer des droits à la pension, les périodes pendant lesquelles les agents visés à l'article 1er ont accompli des études universitaires ou d'enseignement supérieur, pour autant que ces études aient été effectuées avant l'entrée des intéressés au service de l'administration et que le diplôme obtenu à l'issue de ces études ait été exigé lors du recrutement des intéressés.

En tout état de cause, la période prise en considération pour le calcul de la pension en application de l'alinéa précédent, ne peut dépasser 5 ans.

Art. 2.

Wanneer de statutaire voorwaarden die bepaald zijn voor de oppensioenstelling van de bij het eerste artikel bedoelde personeelsleden terzelfder tijd voorschrijven dat de belanghebbenden een minimumleeftijd bereikt moeten hebben en dat zij een minimum aantal voor de berekening van het pensioen in aanmerking komende dienstjaren moeten tellen, wordt de minimumduur van die in aanmerking komende diensten teruggebracht op 10 jaar.

Art. 3.

Vanaf de inwerkingtreding van deze wet, mag de normale leeftijd van de oppensioenstelling en van de toekenning van het rustpensioen van de bij het eerste artikel bedoelde vrouwelijke personeelsleden, op aanvraag van de belanghebbenden teruggebracht worden op 60 jaar, wanneer de statutaire regeling waaraan zij onderworpen zijn een hogere pensioenleeftijd voorschrijft.

In dergelijk geval geschiedt de oppensioenstelling vanaf de 1ste dag van de derde maand na die tijdens welke de aanvraag is ingediend, zonder vroeger te mogen ingaan dan de 1ste dag van de maand na die waarin zij 60 jaar worden.

Art. 4.

De bij het eerste artikel bedoelde mannelijke personeelsleden wier pensioengerechtigde leeftijd door hun statuut en hun pensioenregeling op 65 jaar is vastgesteld, kunnen hun vervroegde pensionering bekomen en hun rechten op een vervroegd pensioen doen gelden, zodra zij ten minste 60 jaar oud zijn.

De bij het eerste artikel bedoelde vrouwelijke personeelsleden wier pensioengerechtigde leeftijd door hun statuut en hun pensioenregeling of krachtens de bepalingen van artikel 3 van deze wet op 60 jaar is vastgesteld, kunnen hun vervroegde pensionering bekomen en hun rechten op een vervroegd pensioen doen gelden, zodra zij ten minste 55 jaar oud zijn.

In die gevallen gaat de pensionering in op de eerste dag van de derde maand na die tijdens welke de aanvraag is ingediend. Zij mag echter niet ingaan vóór de eerste dag van de maand na die, waarin de zestigste of vijfenvijftigste verjaardag valt, naargelang het een mannelijk of een vrouwelijk personeelslid betreft.

Het bij het eerste artikel bepaald vervroegd pensioen wordt berekend volgens de regels, die gelden voor een gewoon rustpensioen, verminderd met 5 % per jaar of gedeelte van een jaar anticipatie op de normale pensioengerechtigde leeftijd.

Art. 5.

Met de diensten die recht kunnen verlenen op een pensioen worden gelijkgesteld de perioden tijdens welke de bij het eerste artikel bedoelde personeelsleden universitaire of hogere studiën hebben ondernomen, voor zover deze studiën gedaan zijn vóór de belanghebbenden in overheidsdiensten zijn getreden en het desbetreffende einddiploma bij hun aanwerving als voorwaarde geëist werd.

In geen geval mag de bij toepassing van het vorige lid voor de berekening van het pensioen in aanmerking genomen periode langer dan 5 jaar zijn.

Art. 6.

Les agents visés à l'article 1er peuvent, à leur demande, être placés, pour l'exercice d'un mandat politique, dans une position spéciale de disponibilité pendant une période maximum de 4 ans.

Les intéressés perdent tout droit à l'avancement en grade et en traitement pendant cette période de disponibilité, mais cette dernière entre en ligne de compte pour le calcul de la pension. Les cotisations prévues en vue de la constitution de la pension de survie sont calculées pendant cette période, sur la base du dernier traitement d'activité de l'intéressé.

Cette situation spéciale de disponibilité prend fin à la demande de l'agent, et, en tout état de cause, après 4 ans.

L'intéressé est alors réintégré dans l'emploi qu'il occupait, à moins qu'il ne désire continuer l'exercice d'un mandat politique, auquel cas il est placé d'office à l'expiration de 4 ans, en disponibilité pour convenances personnelles.

Art. 7.

§ 1er. — Les agents visés à l'article 1er qui démissionnent de leurs fonctions, conservent leurs droits à l'octroi de la pension de retraite d'agent des services publics à l'âge normal de la retraite prévu par le régime qui leur est applicable, si, au moment de leur démission, ils comptaient au moins 10 années de services admissibles pour l'ouverture du droit à la pension. En pareil cas, aucun versement n'est effectué à la sécurité sociale sur la base de l'arrêté royal du 10 mars 1961. Ces agents peuvent, le cas échéant, obtenir la pension anticipée dans les conditions prévues à l'article 4 de la présente loi.

Leur pension d'agent des services publics est calculée en raison des années de service effectivement prestées, de la même manière que celle des agents admis normalement à la retraite. Elle subit les mêmes adaptations que la pension de ces derniers.

Cette pension peut être cumulée avec une ou plusieurs pensions de la sécurité sociale, dans les mêmes conditions que celles régissant l'octroi des pensions de la sécurité sociale dites « en carrière mixte ».

§ 2. — Les agents visés à l'article 1er qui démissionnent de leurs fonctions alors qu'ils comptent au moins 10 années de services admissibles pour l'ouverture du droit à la pension, conservent leurs droits en matière de pension de survie, mais la pension de veuve n'est accordée qu'à raison de 1,5 % par année de services admissibles pour les 20 premières années, et de 1 % par année de services admissibles au delà de 20 années, et la pension d'orphelin ne peut être supérieure aux allocations familiales accordées au personnel de l'Etat.

Si, au moment de sa démission, l'agent souscrit l'engagement de continuer à verser au Trésor les cotisations prévues en vue de la constitution de la pension de veuve, celle-ci est réglée en tenant compte de la période couverte par les versements.

Art. 6.

De bij het eerste artikel bedoelde personeelsleden kunnen, op hun verzoek, voor de uitoefening van een politiek mandaat in een bijzondere disponibelepositie geplaatst worden voor een periode van het hoogste vier jaar.

De belanghebbenden verliezen iedere aanspraak op bevordering in graad en weddeverhoging tijdens die periode van terbeschikkingstelling, maar deze laatste komt in aanmerking voor de berekening van het pensioen. De bijdragen voor de vorming van het overlevingspensioen worden tijdens die periode berekend op basis van de laatste activiteitswedde van de belanghebbende.

Deze speciale toestand van terbeschikkingstelling neemt een einde op aanvraag van het personeelslid en in ieder geval na 4 jaar. De belanghebbende wordt dan weder opgenomen in de betrekking die hij bekleedde, tenzij hij wenst een politiek mandaat te blijven vervullen, in welk geval hij na verloop van 4 jaar van ambtswege in disponibele wordt gesteld om redenen van persoonlijke aard.

Art. 7.

§ 1. — De bij het eerste artikel bedoelde personeelsleden die ontslag nemen uit hun functies, behouden hun aanspraken op de toekenning van het rustpensioen als personeelslid in overheidsdienst op de normale pensioengerechtigde leeftijd die bepaald is in de op hen toepasselijke regeling indien zij op het ogenblik van hun ontslagneming ten minste 10 jaren dienst tellen die in aanmerking komen voor het ingaan van het recht op pensioen. In dit geval wordt geen enkele storting voor de sociale zekerheid gedaan op basis van het koninklijk besluit van 10 maart 1961. De bij het vorige lid bedoelde personeelsleden kunnen in voorkomend geval het vervroegd pensioen bekomen onder de in artikel 4 van deze wet bepaalde voorwaarden.

Hun pensioen van personeelslid in overheidsdienst wordt berekend naar rato van de werkelijk gepresteerde dienstjaren, op dezelfde wijze als dat van de personeelsleden die normaal tot het pensioen toegelaten worden. Het is vatbaar voor dezelfde aanpassingen als het pensioen van deze laatsten.

Dit pensioen mag worden samengevoegd met één of meer pensioenen van de sociale zekerheid onder dezelfde voorwaarden als gelden voor de toekenning van de zogenoemde pensioenen « voor gemengde loopbanen » van de sociale zekerheid.

§ 2. — De bij het eerste artikel bedoelde personeelsleden die uit hun functies ontslag nemen wanneer zij ten minste 10 jaren dienst tellen die in aanmerking komen voor het ingaan van het recht op pensioen, behouden hun rechten inzake overlevingspensioen, maar het weduwnpensioen wordt slechts toegekend naar rato van 1,5 % per dienstjaar dat in aanmerking komt voor de eerste 20 jaren, en van 1 % per in aanmerking komend dienstjaar boven de 20 jaren, en het wezenpensioen mag niet meer bedragen dan de aan het Rijkspersoneel toegekend kinderbijslag.

Indien het personeelslid er zich op het ogenblik van zijn ontslag toe verbindt aan de Schatkist de met het oog op het vormen van een weduwnpensioen vastgestelde bijdragen te blijven storten, wordt voor dit weduwnpensioen rekening gehouden met de periode tijdens welke stortingen verricht werden.

§ 3. — Les agents visés à l'article 1er qui démissionnent de leurs fonctions alors qu'ils comptent moins de 10 années de services admissibles pour l'ouverture du droit à la pension, perdent tout droit en matière de pension de retraite ou de survie à charge du Trésor, sans préjudice des versements aux caisses de pensions de la sécurité sociale prévus par l'arrêté royal du 10 mars 1961.

Art. 8.

La présente loi entre en vigueur le premier jour du mois qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

7 février 1963.

§ 3. — De bij het eerste artikel bedoelde personeelsleden die ontslag nemen wanneer zij nog geen 10 jaren dienst tellen welke in aanmerking komen om aanspraak op pensioen te verlenen, verliezen al hun rechten inzake rust- of overlevingspensioen ten laste van de Schatkist, onverminderd de bij het koninklijk besluit van 10 maart 1961 bepaalde stortingen in de pensioenfondsen voor sociale zekerheid.

Art. 8.

Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de maand volgend op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

7 februari 1963.

R. LEFEBVRE,
R. DREZE,
W. DECLERCQ,
G. MUNDELEER,
J. PIRON,
F. BOEY.
